

Bruk av internett-informasjon for å veilede voldelige innsatte i å simulere god tilpasning og underrapportere aggresjon på MMPI- 2 og Rorschach

Ketil Berge Lunde

Hovedoppgave ved Psykologisk institutt

UNIVERSITETET I OSLO

18.10.2012

© Ketil Berge Lunde

2012

Tittel:

Ketil Berge Lunde

<http://www.duo.uio.no/>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

Sammendrag

Forfatter: Ketil Berge Lunde

Tittel: Bruk av internett-informasjon for å veilede voldelige innsatte i å simulere god tilpasning og underrapportere aggresjon på MMPI-2 og Rorschach.

Veileder: Ellen Hartmann

Bakgrunn: Personer som utredes med psykologiske tester i rettslige sammenhenger kan ha betydelig motivasjon for å simulere god tilpasning og underrapportere aggresjon. På internett finnes informasjon om MMPI-2 og Rorschach som kan være en trussel for testenes robusthet mot positiv simulering. Det finnes lite forskning på slik internettinformasjon påvirker testenes sårbarhet. Denne oppgaven ønsker å undersøke nærmere om voldelige fengselsinnsatte klarer å underrapportere psykopatologi og aggresjon på MMPI-2 og Rorschach, med og uten internettinformasjon.

Metode: Vi benyttet et mellom-gruppe design med 77 deltakere fordelt på fire grupper: voldelig innsatte som fikk standardinstruksjoner, voldelige innsatte som fikk instruksjon om å simulere uten internett-veiledning, voldelige innsatte som fikk instruksjon om å simulere med internett-veiledning og studenter som fikk standardinstruksjon. De statistiske analysene MANOVA, ANOVA og post-hoc analyse (LSD) ble gjennomført for å undersøke gruppeforskjeller

Resultat: Voldelige innsatte som ble instruert om å simulere positivt, med og uten internett-veiledning, underrapporterte og fikk skårer i normalområdet på MMPI-2s kliniske skalaer. Simuleringsgruppen som ikke fikk veiledning ble i større grad avslørt av underrapporteringsskalaen L enn gruppen som fikk internett. Begge simuleringsgruppene hadde utslag på F og Pd, som indikerer at de ikke klarte å underrapportere all psykopatologi og aggresjon. På Rorschach fikk de voldelige innsatte som ble instruert til å simulere fikk ikke skårer i normalområdet på Rorschachs determinantvariabler og kognitive variabler, men de klarte å underrapportere og fikk skårer i normalområdet på innholdsvariablene Ag% og TCI. Internett-veiledning så ut til å ha størst effekt på MMPI-2.

Konklusjon: Våre resultater indikerer at MMPI-2 og Rorschach er rimelig sårbar for simulering, men at de voldelige innsatte ikke klarte å underrapportere all psykopatologi og aggresjon. Rorschach er mer robust for simulering og veiledning, men alle fengselsgruppene hadde ikke-valide protokoller.

Forord

Dataen som er brukt i denne studien inngår i et større prosjekt hvor både voldelige innsatte og pasienter med psykiske problemer undersøkes for å se hvorvidt MMPI-2 og Rorschach er robust/sårbar for positiv simulering, ledet av Ellen Hartmann. Jeg har deltatt i innsamlingen av gruppen voldelige innsatte som fikk instruksjon om å simulere positivt med internett-veiledning, en av de fire gruppene som undersøkes i denne oppgaven. På grunn av dette skrev jeg oppgaven i førsteperson vi-form, selv om jeg stod for analysene, tolkningene og formuleringene av oppgaven.

Jeg ønsker å takke Ellen Hartmann for veiledning og muligheten til å skrive denne oppgaven, Peder Nørbech for datamateriale og gode innspill, Oslo fengselspsykiatrisk poliklinikk for at jeg fikk muligheten til å samle inn data og ikke minst de innsatte ved Oslo fengsel som deltok i datainnsamlingen.

Ketil Berge Lunde
Oslo, Oktober 2012.

Innholdsfortegnelse

INNLEDNING	1
Bakgrunn	2
Forskningsdesign.....	2
MMPI-2	3
Rorschach-metoden.....	5
Vårt forskningsprosjekt	6
METODE	9
Deltakere	9
Materiale.....	10
MMPI-2.....	10
Rorschach-metoden.....	11
Veiledningsmaterialet.....	12
Prosedyre.....	12
Design.....	12
Testadministrering.....	12
Skåring	13
Analyse.....	14
RESULTAT	15
Preliminære analyser	15
MMPI-2.....	15
Voldelige innsatte som fikk instruksjon om å simulere positivt, uten internett-veiledning (VF).....	17
Voldelige innsatte som fikk instruksjon om å simulere positivt, med internett-veiledning (VFC)	17
Voldelige innsatte med standardinstruksjoner (VS).....	18
Rorschach	18
Voldelige innsatte som fikk instruksjon om å simulere positivt, uten internett-veiledning (VF).....	19
Voldelige innsatte som fikk instruksjon om å simulere positivt, med internett-veiledning (VFC)	20
Voldelige innsatte med standardinstruksjoner (VS).....	20
Oppsummering av resultat	20

DISKUSJON	21
MMPI-2	21
Rorschach-metoden	23
Sammenligning med tidligere studier	25
Studiens styrker, svakheter og videre forskning	26
Videre forskning	27
Konklusjon	28
Litteraturliste	29
Vedlegg A: Veiledning MMPI-2	34
Vedlegg B: Veiledning Rorschach	35
Vedlegg C: Muntlige instruksjoner	37
Tabell 1. –Gjennomsnittsalder	10
Tabell 2. –Deskriptiv statistikk og en-veis mellom-gruppe ANOVA	16
Tabell 3. –Gruppeforskjeller, post-hoc analyse (LSD)	17
Tabell 4. –Deskriptiv statistikk, en-veis mellom-gruppe ANOVA og CS-normer	18
Tabell 5. –Gruppeforskjeller, post-hoc analyse (LSD)	19

INNLEDNING

Vil psykologiske tester gi oss nøyaktig og sann informasjon i en rettslig sammenheng? Resultatene fra psykologiske tester kan få store konsekvenser for de som blir testet. En test kan være med på å avgjøre om en tiltalt er tilregnelig eller ikke, eller om det har skjedd forandring i voldstendenser ved vurdering av forvaring. De som blir evaluert med psykologiske tester i slike situasjoner kan ha betydelig motivasjon for å påvirke testenes resultater ved å gi uriktige svar. Hvis testpersoner kan påvirke testresultater og dette ikke kan oppdages, er det en alvorlig trussel for testenes troverdighet og bruksnytte i rettslige så vel som kliniske og andre sammenhenger.

Det å gi uriktige besvarelser, omtales som responsbias (Baer & Miller, 2002). Responsbias kan grovt skilles i to kategorier: overrapportering og underrapportering. Intendert overrapportering er simulering i retning psykopatologi, og for eksempel voldstendenser. Intendert underrapportering er simulering i retning mindre psykopatologi, og for eksempel mindre voldstendenser. Forskning har vist at det er mulig å simulere både positivt og negativt på personlighetsmetoder, spesielt på selvrapporteringstester, når en ønsker å gjøre det eller får instruksjoner om å gjøre det (Alliger & Dwight, 2000; Baer & Miller, 2002).

I en spørreundersøkelse utført av Rogers, Sewell og Goldstein (1994) ble 320 psykologer som jobbet i en rettslig sammenheng spurt om hvor hyppig de møtte overrapportering. De estimerte at 15,7% av dem som ble testet i en rettslig sammenheng overrapporterte symptomer, mot 7,4% i en klinisk sammenheng. Underrapportering regnes som vanlig i barnefordelingssaker (Bagby, Nicholson, Buis, Radovanovic, & Fidler, 1999; Bathurst, Gottfried, & Gottfried, 1997; Posthuma & Harper, 1998) og i saker med mulige seksualforbrytere (Haywood, Grossman, & Hardy, 1993).

Foreligger det motivasjon for å svare uriktig på psykologiske tester, kan det også tenkes at den som testes oppsøker informasjon om testen, eksempelvis gjennom internett. I tillegg kan de som skal testes bli informert om testen fra, for eksempel, forsvarsadvokater. I en spørreundersøkelse av amerikanske jurister og jusstudenter (Wetter & Corrigan, 1995) mente de fleste at det var innenfor en forsvarsadvokats forpliktelser å informere klienter om hvordan man bør svare på en psykologisk test. Lees-Haley (1997) kommenterer at veiledning fra forsvarsadvokater trolig er svært vanlig.

Det har lenge blitt anbefalt å unngå å utføre studier om test-veiledning eller såkalt coaching, da det ville være faglig uetisk å dele ut informasjon om hvordan testene fungerer (Baer & Miller, 2002). Ulike interesseorganisasjoner har likevel lagt ut informasjon om flere kjente psykologiske tester på ulike, lett tilgjengelige nettsteder som for eksempel Wikipedia. I en oversiktsstudie (Ruiz, Drake, Glass, Marcotte, & van Gorp, 2002) fant man informasjon som ble rangert som alvorlig i forhold til å bevare testenes integritet. Dette er ti år siden og det kan forventes at det finnes mer informasjon tilgjengelig i dag. Det er usikkert hvordan slik informasjon påvirker testenes validitet.

Denne oppgaven vil undersøke hvor sårbare/robuste to psykologiske tester er i forhold til underrapportering: MMPI-2 (Butcher, 2001) og Rorschach-metoden (Exner, 2003; Hartmann, Grønnerød, Krog, Vanem, & Nielsen, 2003; Rorschach, 1942). Dette er tester som er mye brukt internasjonalt, både i forskning, klinisk og i rettslige situasjoner (Butcher & Rouse, 1996; Hogan, 2005; Meyer & Viglione, 2008). Disse testene blir brukt i rettslige sammenhenger i Norge. Søk i databasene Google Scholar og PsychINFO viser at det mens denne oppgaven ble skrevet, fantes svært få undersøkelser som så på effekten av veiledningsmateriale fra internett på validiteten til MMPI-2 og Rorschach. Denne oppgaven ønsker derfor å belyse om MMPI-2 og Rorschach-metoden er sårbare/robuste for intendert underrapportering i en populasjon av fengselsinnsatte med voldshistorikk, med og uten veiledningsmateriale fra internett.

Bakgrunn

Forskningsdesign

Flere design benyttes i forskning på responsbias. Disse kan deles inn i tre kategorier: simuleringsdesign, ”ulik prevalens”-design (differential prevalence design) og ”kjente grupper”-design (known group design) (Rogers, 2008).

I *simuleringsdesign* blir deltakerne delt inn i grupper, hvorpå de får instruksjoner om å over- eller underrapportere. De ulike betingelsene blir så sammenlignet. Et slikt design vil ha høy indre validitet, da betingelsene kan kontrolleres. Ulempen er at det er usikkert hvor god den eksterne validiteten er. Tilsvarende som simulerer under slike betingelser de som simulerer i virkelige situasjoner? For å øke den eksterne validiteten anbefaler Rogers at deltakerne i simuleringsdesign er så like som mulig den gruppen man ønsker informasjon om, at deltakerne blir bedt om å se for seg et realistisk scenario (for eksempel en jobbsøkersituasjon). De bør også bli bedt om å fremstå troverdig og bli gitt insentiver for å

simulere troverdig. I tillegg anbefaler Rogers at det bør undersøkes om deltakerne forstod og fulgte simuleringsinstruksjonen.

”Kjente grupper”-design benytter seg av grupper som ved uavhengige mål har blitt avslørt å ha en responsbias. Grupper hvor man antar at de som testes har svart uærlig sammenlignes så med grupper hvor man antar at deltakerne har svart ærlig. Her får ikke de som testes instruksjon om å svare uærlig, og de som antas å simulere undersøkes i en reell situasjon. Den eksterne validiteten kan derfor antas å være høyere enn ved simuleringsdesign. En grunnantagelse for den økte eksterne validiteten er at de som blir oppdaget ved uavhengige mål er lik de som ikke blir oppdaget.

”Ulik prevalens”-design ser på grupper, som på grunn av deres situasjon, er tenkt å ha høy motivasjon for å svare uærlig. Eksempelvis kan en gruppe seksualforbrytere som antas at ønsker å fremstå som normale sammenlignes med en gruppe anonyme frivillige. Slike studier kan tenkes å ivareta den eksterne validiteten, men problemet er at man ikke vet om den gruppen som antas å gi en høyere andel av uærlige besvarelser faktisk simulerer.

Rogers (2008) argumenterer for at en kombinasjon av disse ulike designene er nødvendig. Forskningen kan i startfasen benytte seg av simuleringsdesign for å teste hypoteser. Videre bør *”kjente grupper”*- og *”ulik prevalens”*-design benyttes for i større grad ivareta den eksterne validiteten.

MMPI-2

”Minnesota Multiphasic Personality Inventory- Second edition” (MMPI-2; Butcher, 2001) er et spørreskjema med 567 items som besvares som riktig/galt. Den er det mest brukte selvrapporteringsmålet på psykopatologi og personlighet (Ben-Porath & Archer, 2008). MMPI-2 er også den psykologiske testen som er mest forsket på (Butcher & Rouse, 1996).

Testen måler psykopatologi på 10 kliniske skalaer som empirisk har vist seg å skille mellom ulike former for psykopatologi (Ben-Porath & Archer, 2008). I tillegg til de 10 kliniske skalaene har det blitt utarbeidet flere andre skalaer etter teoretisk rasjonale og faktoranalyser (Ben-Porath & Archer, 2008). De mest brukte av disse er de restrukturerte kliniske skalaene, innholdsskalaene, spesialskalaene og personlighetsskalaer (PSY-5).

Selvrapporteringsmål er vist å være sårbare for responsbias (Alliger & Dwight, 2000; Baer & Miller, 2002) og MMPI-2 var en av de første selvrapporteringsmål som inkluderte validitetsskalaer som er ment å avdekke responsbias (Baer & Miller, 2002). Nichols, Greene, and Schmolck (1989) skiller validitetsvariablene i to hovedkategorier, etter om de er ment å oppdage ikke-responsivitet (content nonresponsiveness) eller responsiv *”faking”* (content

responsive faking). Ikke-responsivitet er når svarene ikke har et meningsfylt forhold til spørsmålet som blir stilt, slik man vil forvente ved tilfeldig besvarelse. For å oppdage dette benyttes VRIN-, TRIN- og ?-skårene. VRIN og TRIN måler inkonsistent svarform, ? er antall svar som ikke er besvart. Ved responsiv ”faking” går den som testes inn for å simulere med intensjon om gi et bestemt inntrykk, ”faking good” eller ”faking bad”. To typer validitetsskalaer er tenkt å fange opp slike responsstiler, underrapporterings- og overrapporterings validitetsskalaene. De tre mest brukte underrapporteringskalaene er L, S og K. L er tenkt å lade på «other-deception», det å bevisst simulere for å gi et bestemt, godt inntrykk (Paulhus, 1984, 1986). K og S er tenkt å lade «self-deception», et ubevisst bias for å se seg selv i et bedre lys (Paulhus, 1984, 1986). Den mest brukte overrapporteringskalaen er F. På F er høye skårer assosiert med overrapportering. I tillegg kan lave skårer på F være et tegn på underrapportering.

Høye skårer på Pd, Sc og Ma har i tidligere forskning blitt sett på som variabler som er knyttet til antisosial utagering, mens Si har tenkt å være en inhiberende skåre (Hathaway & Monachesi, 1953, 1963; Havik, 2003). Megargee, Mercer, and Carbonell (1999) gjorde en oppsummering av studier gjort på innsatte på den originale MMPI, samt 417 mannlige, amerikanske fengselsinnsattes profiler. Det ble funnet at F, Pd, Pa, Sc og Ma var forhøyet i begge datasettene. Pd, som er ment å måle antisosialitet, var skalaen med høyest snittskåre. Funnene til Megargee et al (1999) bekrefter teorien om at Pd, Sc og Ma er assosiert med antisosialitet, men de påpeker at det ikke var like god støtte for teorien om inhiberende skalaer.

MMPI-2s validitetsskalaer har vist seg robuste mot forsøk på simulering av positiv tilpasning (Baer & Miller, 2002; Baer, Wetter, & Berry, 1992). Baer and Miller (2002) utførte en meta-analyse av forskning på MMPI-2s sårbarhet for underrapportering. 14 studier med 22 sammenligninger ble tatt med. Fem av sammenligningene inkluderte veiledning. I denne veiledningen inngikk bare informasjon om at MMPI-2 har validitetsskalaer som er ment å avsløre positiv simulering. De fant at grupper med defensiv besvarelse hadde en skåre på 1,25 standardavvik fra grupper som ikke besvarte defensivt. Ble effekten delt opp i grupper som fikk veiledning mot grupper som ikke fikk det, var forskjellen henholdsvis 1,38 standardavvik og 0,89 standardavvik. Effektstørrelsen de fikk var betydelig lavere enn i en lignende meta-studie av underrapportering (Berry, Baer, & Harris, 1991). Dette kan tyde på at det er vanskeligere å oppdage underrapportering sammenlignet med overrapportering. Det bør poengteres at studiene som inngår i Bear og Millers meta-studie har en rekke svakheter.

Tretten av 14 studier var simuleringsdesign, og blant 22 sammenligninger innad i studiene deltok pasienter med psykiske problemer bare i seks. Dette kan ses på som en mulig trussel mot meta-analysens eksterne validitet.

Rorschach-metoden

Rorschach-metoden (Exner, 2003; Hartmann et al., 2003; Rorschach, 1942) er en ytelsesbasert eller atferdsbasert metode (Meyer & Viglione, 2008). Den består av 10 standardiserte plansjer som administreres og kodes etter normerte rettningslinjer. Rorschach antas indirekte å måle personlighets-, persepsjons- og problemløsningskarakteristikker som tankeorganisering, perseptuell nøyaktighet/unøyaktighet, konvensjonalitet, selvbilde, forståelse av andre, psykologiske resurser, skjemaer og indre dynamikk (Meyer & Viglione, 2008). Etter MMPI-2 er Rorschach den psykologiske testen som er mest forsket på (Butcher & Rouse, 1996). Rorschach kan administreres og kodes etter en rekke retningslinjer, hvor ”The Comprehensive System” (CS; Exner, 2003) er mest brukt i internasjonalt (Meyer & Viglione, 2008). CS variablene er basert på både ateoretisk, empirisk klassifisering og teoretisk rasjonell forståelse (Meyer & Viglione, 2008).

I en rekke studier av Rorschach-protokoller til voldsdømte har man funnet at de skiller seg på flere områder fra normalpopulasjon og pasientgrupper med psykiske problemer (Coram, 1995; Gacono & Meloy, 1992, 1994). I en studie av norske voldsdømte som hadde søkt psykiatrisk hjelp og var klassifisert enten som å vise antisosialitet eller psykopati, fant Hartmann, Nørbech og Grønnerød (2006) at disse gruppene skilte seg fra grupper med studenter og psykiatriske pasienter på en rekke variabler. Blant disse var variabler som antas å måle aggresjon (høye skårer på MGag variablene; Gacono & Meloy, 1992), (kognitive/perseptuelle avvik (lav XF+%, høy F-% og høy CDsum6), interpersonlige forstyrrelser (fravær av c og COP), affektiv modulering (høy CF+C-FC) og indre stress (høy Sum Y).

Verken CS eller noen andre Rorschach-systemer har noen validitetsvariabler (Ganellen, 2007). Det var lenge argumentert for at Rorschach-metodens vaghet gjorde at det ikke var mulig å fordreie svarene (Frank, 1939). Dette ble også støttet av tidlig empiri (Fosberg, 1941), som i ettertid har blitt kritisert for metodiske svakheter (Schretlen, 1997). Synet på Rorschach som en metode som ikke kan påvirkes av bevisst forsøk på simulering har blitt forfektet av mange (se for eksempel, Exner, 2003). Men siden Rorschach er en indirekte metode som antas å aktivere og fange opp underliggende organiserende prinsipper som ikke nødvendigvis er bevisst, tenkes dette å gjøre det vanskeligere å simulere god psykisk helse av

personer som ikke har god psykisk helse (Exner & Erdberg, 2005; Meyer & Viglione, 2008; Weiner, 2003)

Det er flere variabler man tenker kan indikere bevisste og ubevisste forsøk på underrapportering/defansivitet, blant annet høy andel rene Form-svar (F% /Lambda), lavt antall svar (R) og høyt antall populærsvar (P) (Ganellen, 2007; Weiner, 2003). For å undersøke indisier på underrapportering/defansivitet undersøkte Ganellen (1994) kommersielle piloter som etter suspensjon på grunn av alkoholmisbruk søkte om å få komme tilbake i jobb etter å ha gjennomført et rehabiliteringsprogram for alkohol- og rusmisbrukere. Grunnet deres situasjon ble det antatt at de ville svare defansivt. Det ble funnet at de skåret normalt på MMPI-2s kliniske skalaer, men avvikende på MMPI-2s validitetsskalaer på måter som indikerer underrapportering. Deres Rorschach profiler viste emosjonelt stress, unøyaktig persepsjon og mellommenneskelige problemer. En av studiens hypoteser var at pilotene på Rorschach ville skåre påfallende på en rekke variabler tenkt å karakterisere positiv simulering. Disse var lavere antall svar (R), høyt antall konvensjonelle svar (P), høy andel svar med ren form (Lambda/F%), redusert innsats (få Blends, lav Zf) og flere svar med selvreferanse (PER). Sammenlignet med CS normgrunnlag hadde pilotene flere rene formsvar og gav flere PER svar, men det var ingen utslag på R, P, Blends og Zf.

Wasyliw, Benn, Grossman og Haywood (1998) undersøkte en rekke av de variablene som har blitt utpekt på som mulige indisier på positiv simulering, i en studie av overgrepssiktede. De siktede ble delt inn i grupper bestående av defansive eller ikke-defansive overgripere, etter om det ble avdekket positiv simulering på MMPI-2s validitetsskalaer. De undersøkte Rorschach-variablene R, P, Lambda, Blends, Zf, D og A. De fant ikke forskjeller på disse variablene mellom de to gruppene. Gruppene som benektet misbruk var heller ikke forskjellig fra de som innrømmet det. Som en oppfølging av denne studien undersøkte Grossman, Wasyliw, Benn og Gyoerkoe Grossman, Wasyliw, Benn, and Gyoerkoe (2002) om de samme gruppene kunne skilles på Rorschach-variabler som er ment å måle emosjonelt stress. De fant at de som antagelig simulerte positivt ikke skilte seg fra de som svarte ærlig.

Felles for studiene til Ganellen (Ganellen, 1994), Wasyliw et al (1998) og Grossman et al (2002) er at Rorschach finner utslag på psykopatologi hvor MMPI-2 ikke viser utslag grunnet at deltakerne trolig har klart å underrapportere psykiske problemer og symptomer på MMPI-2, men ikke på Rorschach.

Vårt forskningsprosjekt

Litteraturen rundt positiv simulering er som litteraturgjennomgangen viser ikke stor. Studiene på MMPI-2 er i stor grad basert på simuleringsdesign med ikke-pasienter og det er få studier som ser på effekten av veiledning. Litteraturen på Rorschach må også sies å være ufullstendig (Exner & Erdberg, 2005). Vi fant for eksempel ikke noen studier gjort på veiledning. På bakgrunn av disse manglene blir det gjennomført et prosjekt for å kartlegge hvor sårbare MMPI-2 og Rorschach er mot simulering av positiv tilpasning, med og uten veiledningsmateriale hentet fra internett, ved Psykologisk institutt (UiO) med Ellen Hartmann som prosjektleder. Prosjektet består av to delstudier, hvor den ene studien undersøker pasienter med psykiske problemer på poliklinisk behandlingsnivå (Hartmann & Hartmann, in press; Lohne, 2008; Nygard, 2011) og denne studien som undersøker fengselsinnsatte med voldshistorikk.

Datainnsamlingen for studien med psykiatriske pasienter er ikke helt ferdig, men resultatene så langt tyder på at deltakere som ble bedt om å simulere god psykisk helse, men ikke fikk internett-veiledning, klarte å underrapportere psykiske symptomer og problemer på MMPI-2, men ble avslørt av validitetsskalaene. På Rorschach klarte pasientene ikke å simulere god psykisk helse. Deres resultater var ikke signifikant forskjellige på noen variabler fra resultatene til kontrollgruppen som bestod av psykiatriske pasienter som fikk standard instruksjon, og signifikant ulik i psykopatologisk retning resultatene til en referansegruppe som bestod av studenter uten rapporterte psykiske problemer og som fikk standard instruksjon. Gruppen som ble bedt om å simulere god psykisk helse og fikk internett-veiledning, klarte å underrapportere psykiske symptomer og problemer på MMPI-2 og ble i mindre grad avslørt på validitetsskalaene enn gruppen som ikke fikk veiledning. På Rorschach skåret denne gruppen meget høyt på F%, signifikant høyere enn de tre andre gruppene. Denne gruppens Rorschach protokoller var med andre ord ikke valide og generelt meget defansive med liten bruk av andre determinanter enn ren Form. Protokollene var likevel signifikant mer psykopatologiske enn studentenes protokoller på de kognitive/perseptuelle variablene XF+%, F-% og CDsum6, men ikke signifikant forskjellig fra hverken pasientgruppen som fikk instruksjon om å simulere positivt uten veiledning og pasientgruppen som fikk standard instruksjon. Denne gruppen som ble bedt om å simulere god psykisk helse med internett-veiledning greide med andre ord ikke å unngå å gi svar som indikerte unøyaktig persepsjon og ulogisk tenkning.

Målet med denne undersøkelsen var å finne ut hvorvidt fengselsinnsatte med voldsdom klarte å simulere positiv tilpasning, med og uten internett-veiledning. Med positiv

simulering menes å skjule eller dempe tegn på psykopatologi, vold eller andre atferdsproblemer. For å undersøke dette ble det benyttet et simuleringsdesign hvor tre grupper bestående av fengselsinnsatte med rapportert voldshistorikk og en referansegruppe bestående av studenter uten rapporterte psykiske problemer og voldsdommer sammenlignes med et mellom-gruppe design. To av gruppene fra fengselspopulasjonen var eksperimentgrupper, en gruppe fra fengselspopulasjonen var kontrollgruppe (VS) og gruppen med studenter (NVS) var referansegruppe. En av eksperimentgruppene fikk instruksjon om å simulere positiv tilpasning (VF), den andre fikk instruksjon om å simulere positivt samt veiledningsmaterialet fra internett (VFC).

Den grunnleggende antagelsen for MMPI-2 var at det er mulig å simulere positiv psykisk helse på de kliniske variablene. MMPI-2 er en selvrapporteringstest og krever at den som testes bevisst må benytte sin forståelse av seg selv for å besvare leddene (Meyer & Viglione, 2008). Antagelig er det da også lettere bevisst å fordreie svarene i positiv eller negativ retning. Validitetsskalaene har vist seg effektive i å fange opp forsøk på slik fordreining (Baer & Miller, 2002). Vi forventer derfor at forsøk på fordreining vil bli fanget opp av disse skalaene, og da spesielt L, som er tenkt å avdekke intensjonell underrapportering. Det er også påvist at veiledning gjør det vanskeligere å oppdage forsøk på fordreining (Baer & Miller, 2002). Vi forventer derfor at forsøk på simulering i mindre grad vil bli fanget opp for gruppen med internett-veiledning.

Den grunnleggende antagelsen for Rorschach var at det er svært vanskelig å simulere positiv psykisk helse og skjule voldstendenser. Dette på grunn av at Rorschach er en ytelses og atferdsbasert metode som i større grad enn MMPI-2 er tenkt å måle aspekter ved psykisk fungering som ikke er bevisst tilgjengelig. Ut fra dette ble det forventet at det vil være svært vanskelig å simulere positiv psykisk tilpasning på Rorschach. Eventuelle utslag fra simulering var tenkt å komme som påfallende utslag på variabler som har blitt knyttet til positiv simulering: høyt antall rene Form-svar (F%), høyt antall P og lavt antall R (Ganellen, 2008; Weiner, 2003). Det var forventet at innholdsvariablene og COP og P i større grad enn de resterende Rorschach-variablene ville være sårbar for simulering i gruppen som hadde fått internett-veiledning. Dette grunnet at informasjonen fra internett-veiledningen presenterer alle P-svarene, spesifikt beskriver og anbefaler samarbeidende svar og advarer mot svar med aggressivt og annet dramatisk innhold.

For å teste de overnevnte antagelsene ble følgende hypoteser utarbeidet og testet:

MMPI-2:

1. VF og VFC ville klare bevisst å simulere positiv psykisk helse på de kliniske skalaene og få skårer i retning normalområdet. VF, VFC og NVS vil få ikke-signifikant forskjellige skårer innenfor normalområdet, mens VS vil få signifikant forskjellige skårer fra VF, VFC og NVS retning psykopatologi.
2. VF ville bli oppdaget av validitetsskalaene, da spesielt på L, som er ment å måle intensjonell «faking-good». VF vil signifikant avvike fra NVS og VS med høyere skåre på underrapporteringskalaene L og K og lavere skåre på overrapporteringskalaen F.
3. VFC ville klare å benytte seg av veiledningsmaterialet og i mindre grad bli oppdaget av validitetsskalaene. VFC vil ikke skille seg signifikant fra NVS og VS med høyere skåre på validitetsskalaene L, K og F.

Rorschach:

4. VF ville ikke kunne simulere positiv tilpasning på Rorschachvariablene. VF vil ikke skille seg signifikant fra VS på noen av variablene, men avvike signifikant fra NVS i psykopatologisk retning.
5. VFC ville kunne benytte seg av veiledningsmaterialet til å simulere i positiv retning på innholdsvariablene, og på COP og P. VFC vil ikke avvike signifikant fra NVS på innholdsvariablene, og på COP og P.
6. VFC ville ikke klare å simulere positivt på de resterende Rorschach-variablene. VFC vil ikke avvike signifikant skille seg fra VS på determinantvariablene og de perseptuelle/kognitive variablene.

METODE

Deltakere

77 deltakere ble rekruttert til studien. 56 av disse var voldelige innsatte, hvorav alle disse var menn. Samtlige var fengslet, på dom eller varetekt. Datainnsamlingen foregikk i to puljer. 40 deltakere ble samlet inn ved Ullersmo fengsel i 2011. Disse ble tilfeldig fordelt på kontrollgruppen (VS) og gruppen som simulerte uten veiledning (VF). 16 deltakere ble samlet inn ved Oslo fengsel og Ullersmo fengsel i 2012. 11 av disse deltakerne ble samlet inn i Oslo fengsel og 4 av deltakerne ble samlet inn ved Ullersmo fengsel. Disse 16 ble tilfeldig fordelt på gruppene som simulerte med veiledning (VFC) og uten veiledning (VF). Datainnsamlingen var ikke avsluttet da denne oppgaven ble skrevet og vil fortsette inntil det er minst 20

deltakere i alle gruppene. I tillegg til grupper bestående av deltakere med voldsproblematikk ble det benyttet en gruppe med antatt normaltfungerende deltakere (NVS) uten voldsdom og uten oppgitte psykiske problemer. Denne gruppen bestod av 20 studenter ved Universitetet i Oslo. 11 av disse var menn. For å i størst mulig grad sørge for at sammenligningsgruppen ikke hadde kjennskap til Rorschach, ble det ikke benyttet psykologistudenter.

Gjennomsnittsalder for de ulike gruppene vises i Tabell 1. Det ble utført en enveis ANOVA for å undersøke om det var forskjeller mellom gruppene med hensyn på alder. Det ble funnet signifikant forskjell mellom gruppene: $F(3, 73)=13,62, p=,000$. Post-hoc analyse (LSD) viste at NVS ($M=22,45$) og VFC ($M=26,56$) var signifikant yngre enn VS ($M=34,5$) og VF ($M=35,19$). NVS og VS var ikke signifikant forskjellige, heller ikke VS og VF.

Tabell 1. –Gjennomsnittsalder

	NVS (n=20)		VS (n=20)		VF (n=21)		VFC (n=16)	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Alder	22,45	3,24	34,5	9,33	35,19	9,86	26,56	4,55

Inklusjonskriteriene for fengselsgruppene var dom for vold, regnet som drap, grov legemsbeskadigelse eller ran av mennesker, eller selvrapportert voldshistorikk av like alvorlig art. Eksklusjonskriterier var manglende ferdigheter i norsk språk og alvorlige psykotiske lidelser.

Ved rekruttering fikk deltakerne muntlig informasjon om studien, samt et informasjonsskriv. Det ble poengtert at resultatene fra studien ikke fikk følger for dem i rettslig eller noen annen forstand og at resultatene anonymiseres. De ble ikke gitt informasjon som kunne røpe hvilke grupper de ville ende opp i. Alle deltakerne skrev under på et informert samtykkeskjema før administrering av testene. Studien er tilrådd av regional etisk komité for medisinsk forskning (REK Øst).

Materiale

MMPI-2

MMPI-2 (Butcher, 2001) ble designet som et objektivt mål på personlighet og psykopatologi. Det amerikanske normgrunnlaget er basert på 2600 personer, og skalaene er utarbeidet etter empirisk gruppediskriminering (Havik, 2003). Testen er normert for norske forhold med et normgrunnlag på 498 personer (Havik, 2003).

MMPI-2 variablene som ble valgt til denne studien er de kliniske skalaene. Unntaket er den kliniske skalaen *Mf*, som ikke er assosiert med psykopatologi (Havik, 2003). Som indikator på underrapportering benyttes standard validitetsskalene *L*, *F* og *K*. Det ble i tillegg tatt hensyn til *VRIN*, *TRIN*, men da for eventuell ekskludering av protokoller som fremstår som tilfeldig besvart. Det finnes en rekke andre skalaer for underrapportering, men det er usikkert i hvor stor grad disse vil ha en fordel utover det standardskalaene også kan tilby (Baer & Miller, 2002). I tillegg vil det være problematisk med stort overlapp mellom skårene for statistiske analyser (Tabachnick & Fidell, 2007), slik som *K* og *S*, som er svært parallelle (Havik, 2003). *F* regnes som en indikator på responsbias (Bagby, Marshall, Bury, Bacchiochi, & Miller, 2006). Høy *F* regnes å indikere på overrapportering av symptomer, mens en svært lav *F* kan indikere underrapportering (Bagby et al., 2006).

Rorschach-metoden

I denne oppgaven ble skåringssystemet *RN-Rorschach* (Hartmann et al., 2003) framfor det mye brukte *CS*-systemet, da *RN-R* er et mindre komplisert og et mer klinisk rettet alternativ (Hartmann et al., 2003). Det er gjennomført én norsk normering av Rorschach. Den ble gjort på en gruppe psykologistudenter (Amundsen & Dahle, 1993). Den norske gruppen var i stor grad lik normgrunlaget i *CS*-systemet.

Weiner (1995) påpeker viktigheten av å velge Rorschach-variabler med omhu. Som nevnt ved valg av MMPI-2 variabler, kan det å velge for mange variabler gjøre det vanskeligere å utføre statistiske analyser. Variablene bør være konseptuelt knyttet til det man ønsker å undersøke (Weiner, 1995). Til denne studien valgte vi variabler som er tenkt å ha sammenheng med generell psykopatologi (Hartmann et al., 2003), aggresjon (Gacono & Meloy, 1992, 1994) og indiser på positiv simulering (Ganellen, 2007; Weiner, 2003).

Følgende 13 variabler ble tatt i bruk: antall svar (*R*: assosiert med protokoll validitet og kompleksitet) og *determinatvariablene*: andel rene Form-svar (*F%*: assosiert med defansivitet og underrapportering), menneskelig bevegelse (*M*: assosiert med intellektuell fungering, fantasivirksomhet og mellommenneskelige relasjoner), mekanisk bevegelse (*m*: assosiert med stressrelatert angst og indre uro), fargesvar bestemt form minus fargesvar ubestemt form minus fargesvar uten form (*FC-CF-C*: assosiert med følelsesmessig regulering), akromatiske fargesvar (*C'*: assosiert med smertefulle, depressive indre tilstander) og *de kognitive variablene*: utvidet formnivå (*XF+%*: assosiert med konvensjonell persepsjon og sosial tilpasning), dårlig formnivå (*F-%*: assosiert med unøyaktig persepsjon), den vektete summen av seks kognitive spesialskårer (*Cdsum6*: assosiert med ulogisk tenkning og ulike

former for tankeforstyrrelser) og *innholdsvariablene*: andel aggresjonsskårer (Ag%: assosiert med ulike former for fiendtlighet og aggressive tanker og handlinger), Armstrongs Traumatic Content Index (TCI: assosiert med traumatisering) og antall populærsvær (P: assosiert med konvensjonell persepsjon og sosial tilpasning) og svar med samarbeidende bevegelse (COP: assosiert med positive relasjoner til andre mennesker).

Veiledningsmaterialet

Veiledningsmaterialet til MMPI-2 og Rorschach er i sin helhet presentert som vedlegg. Materialet ble hentet fra Nygard (2011) og er samlet inn fra flere ulike internettsider for å sikre at det ville være representativt for hva man kan finne på nettet.

For MMPI-2 anbefaler internett-veiledningen at man: 1) leser utsagn nøye og vurderer hva som ville være normalt å svare, 2) å være oppmerksom spørsmål som prøver å avsløre simulering, 3) svarer moderat, ikke perfekt og unngår ekstreme utsagn, da de kan være knyttet til lyveskalaen, 4) svarer likt på utsagn med tilnærmet likt innhold.

For Rorschach ble det anbefalt: 1) å svare at man ser sunne, vennligsinnede figurer, og unngår å gi mørke og fiendtlige svar, 2) Figurer som sommerfugler, mennesker som holder hverandre i hendene, blader, landskap, osv., er trygge svar, 3) at hvis det er noe man virkelig synes ligner på noe, så kan man svare det, 4) at provoserende eller klart seksualiserte svar bør unngås, 5) ikke bruke verken for lang eller for kort tid på å svare, og gi svar til alle bildene, helst 2-3 til hvert, 6) at bevegelsesvar og fargebaserte svar kan bli sett på som positivt. I tillegg ble de ti plansjene og populærsværene presentert.

Prosedyre

Design

Studien er et mellomgruppe-design med fire grupper, hvorav to er eksperimentelle. Den uavhengige variabelen var instruksjonen og informasjonen som ble gitt før administrering, henholdsvis standard instruksjon (VS og NVS), instruksjon om å simulere i positiv retning (VF) og instruksjon om å simulere i negativ retning, samt veiledningsmaterialet fra internett (VFC). De avhengige variablene var MMPI-2 skalaene og Rorschach-variablene som har blitt presentert ovenfor.

Testadministrering

Deltakerne ble før testing kort informert om MMPI-2 og Rorschach. NVS og VS fikk kun generell informasjon om testene. Eksperimentgruppene fikk i tillegg informasjon rettet

mot positiv simulering. VFC fikk i tillegg presentert veiledningsmaterialet. Se vedlegg for informasjonen gitt til deltakerne.

For å sikre høyest mulig ekstern validitet i en simuleringsstudie anbefaler (Rogers, 2008) at instruksjonen om å simulere skal presentere et troverdig scenario. Deltakerne i eksperimentgruppene ble bedt om å se for seg et jobbintervju og muntlig presisert et alternativ scenario: et intervju for et mer attraktivt soningsforhold og løslatelse før tiden hvis testresultatene tilsa at de psykisk fungerte OK og ikke hadde alvorlige voldstendenser. Dette fordi det er uvisst hvor reelt kun instruksjon om å se for seg jobbintervju er relevant for deltakere fra fengselspopulasjonen.

Testene ble administrert av tre testadministratorer med opplæring i de respektive testene, to ved Ullersmo og en (oppgaveforfatter) ved Oslo fengsel. Rorschach ble administrert først og MMPI-2 noen dager senere. Dette på grunn av at både MMPI-2 og Rorschach regnes som krevende tester, som begge tar tid å gjennomføre. For å forsikre at deltakerne ikke var slitne når de skulle utføre MMPI-2, ble det derfor brukt et tidsopphold mellom hver.

Etter administreringen av testen ble deltakeren i simuleringsgruppene spurt om: 1) ”Greide du å late som?”, 2) ”Hvilke strategier brukte du/hvordan gjorde du det?” og 3) ”Kan du gi noen eksempler?”. Dette for å undersøke hvorvidt deltakerne forstod og fulgte oppgaven.

Administrering av MMPI-2 ble gjort etter anbefalinger gjort i Havik (2003). Administrering av Rorschach ble gjort etter anbefalinger gitt i Hartmann et al. (2003). Denne fremgangsmåten samsvarer i stor grad med CS anbefalinger for administrering. Forskning gjort på forskjellen i resultat mellom standard CS instruksjon og norsk instruksjon på en norsk normal- og pasientpopulasjon viser ikke signifikante forskjeller på noen Rorschach-variabler (Hartmann, 2001; Hartmann & Vanem, 2003).

Skåring

Skåring av Rorschach ble gjort av Ellen Hartmann, etter RN-Rorschach systemet (Hartmann et al., 2003). Til skåringen ble programvaren RNR 2.2 (Grønnerød, 2006) benyttet. Skårer var ikke kjent med hvilke grupperprotokoller kom fra. For å sikre en viss grad av ”blindhet” ved skåring av VFC-gruppen ble det i tillegg til VFC samlet inn 5 deltakere etter VF-betingelsen, hvorpå skårer ikke visste hvilke som tilhørte hvilke gruppe. Det ble ikke gjort koskåring til denne oppgaven. Når hele datainnsamlingen er gjennomført vil 21 protokoller

(7 fra hver av gruppene) tilfeldig bli trukket ut og ko-skåret blindt av en annen Rorschach-skårer for analyse av interskårer-reliabilitet.

MMPI-2 profiler som etter litteraturen regnes som ikke-valid (VRIN/TRIN>80, ?>30; Havik, 2003) ble vurdert for eksklusjon. Ingen ble automatisk ekskludert, da det å ikke få valide protokoller kan være et resultat av forsøk på simulering. Ved flere tegn til at profilene ikke var gyldig, eller at den som ble testet ikke forstod oppgaven, ble de vurdert for eksklusjon. Dette gjaldt spesielt ved forhøyet flere enn ?>30, VRIN, TRIN og F>110. Ingen profiler ble ekskludert på dette grunnlaget.

Rorschach-protokoller med for få svar ($R < 14$; Exner, 2003) ble ikke ekskludert. Slike protokoller har vist seg å ha lavere reliabilitet, og dermed validitet, enn protokoller $R > 14$ (Exner, 1988). Det ble allikevel valgt å ha med disse protokollene. Dette fordi det ikke kan utelukkes at positiv simulering kan gi slike ikke-valide protokoller, da korte protokoller blant annet er et tegn på defansivitet (Ganellen, 2007; Weiner, 2003) og at de dermed kan gi nyttig informasjon for denne studien. Vi skal heller ikke tolke enkeltprotokoller, men se på et snitt fra gruppene. Det har også blitt argumentert at antall R kan ha tolkningsmessig signifikans (Kinder, 1992). Gacono og Meloy (1994) har, eksempelvis, funnet at protokoller med lav R, sammen med lav M, FM og få fargesvar, samt elementer av AgPot kan indikere voldelig atferd.

Analyse

Analyser ble gjort med IBM SPSS Statistics, versjon 20. For MMPI-2 ble *t*-skårer benyttet. For Rorschach ble råskårene benyttet.

Vi benyttet en enveis mellomgruppe MANOVA (multivariat variansanalyse) for å undersøke hovedeffekten av alternative instruksjoner på testresultatene. MANOVA undersøker den uavhengige variabelens påvirkning på et sett med avhengige variabler, samt korrelasjonseffekter mellom dem (Tabachnick & Fidell, 2007). For å se hvilke variabler som best diskriminerte mellom de ulike betingelsene, eller hvilke variabler som best skiller gruppene fra hverandre, brukte vi enveis mellomgruppe ANOVA (univariat variansanalyse) undersøkelser for de enkelte skalaene. For å undersøke gruppeforskjeller benyttet vi LSD post-hoc test på de variablene som viste seg signifikant på ANOVA.

Effektstørrelse ved MANOVA og ANOVA regnes ut ved η^2 («eta squared»), som forteller hvor mye av variansen i en avhengig variabel som skyldes den uavhengige variabelen (Field, 2005). $\eta^2 > .01$ regnes som en liten, $\eta^2 > .06$ regnes som en medium og $\eta^2 > .14$ regnes som en stor effektstørrelse (Cohen, 1988).

Ved å utføre repeterte enveis mellomgruppe ANOVAer eksplorerende med flere uavhengige variabler og post-hoc analyser øker man sannsynligheten for å gjøre flere Type 1-feil (Tabachnick & Fidell, 2007). For å motvirke dette blir det anbefalt å bruke et konservativt alfanivå, eksempelvis korrigeret med Bonferroni-metoden (Field, 2005). Da denne studien har et ikke fullstendig utvalg og små grupper, innebærer det at den har liten statistisk styrke og større sannsynlighet for gjøre Type 2-feil (Field, 2005). Det vil derfor ikke bli korrigeret for gjentatte målinger, og alle funn med $p < .05$ vil derfor omtales som statistisk signifikante.

RESULTAT

Preliminære analyser

Resultatene viste at antagelsen om homogenitet i varians-kovarians matrisen (vist ved Box M) var brutt for MMPI-2. MANOVA kan på tross av dette regnes som robust om resultatene er signifikant ved et konservativt p -nivå (Howitt & Cramer, 2007). Antagelsen om univariat varianshomogenitet (målt med Levenes test) var brutt for MMPI-2 variablene F, Hs, Hy, Pa og Sc og Rorschach-variablene P, C', F-%, CDsum6 og COP med antagelsen. Dette krever at man tolker signifikante funn på disse variablene med større forsiktighet (Pallant, 2007).

En rekke Rorschach-variabler er av en slik type at de ikke er normalfordelte og dermed ikke egnet for parametriske testing (Viglione, 1995). Begrenset variasjon på en rekke variabler fører til en skjev fordeling og gulv/tak-effekter. Vi benyttet $skew < 2$ og $kurtosis < 7$ som mål på at variablene kan benyttes i parametriske statistikk (Curran, West, & Finch, 1996; Meyer, Viglione, & Exner, 2001). Deskriptiv statistikk viste at alle de valgte Rorschach-variablene i denne studien hadde $skew (0,16-1,50)$ og $kurtosis (0,45-2,10)$ som gjør at de kan antas å være moderat normalfordelt.

MMPI-2

Resultatene som er presentert Tabell 2 gir en oversikt over den deskriptive statistikken. For at det skal være meningsfullt å benytte studentgruppen som en referansegruppe må den være så lik normene for normalpopulasjonen som mulig. For MMPI-2 er skårene innen ett standardavvik fra $t=50$, og kan derfor antas å være rimelig lik normalpopulasjonen.

For å undersøke om positiv simuleringsinstruksjon og internett-veiledning (gruppetilhørighet) påvirket resultatene på validitetsskalaene L, F og K og de kliniske skalaene Hs, D, Hy, Pd, Pa, Pt, Sc, Ma og Si utførte vi først en enveis mellom-gruppe

MANOVA. Den viste signifikant forskjell mellom gruppene: $F(36, 192)=3,17, p=.000$; Pillais=1.1; $\eta^2=.372$. Funnet er signifikant på $p<.001$ og kan sees som robuste, selv med brudd på antagelsen om homogenitet av varians-covarians. Den statistiske styrken regnes som stor (Cohen, 1988). Dette tyder på at skårene på MMPI-2 skiller gruppene signifikant fra hverandre.

For å se hvilke av de avhengige variablene som skiller de ulike gruppene fra hverandre, utførte vi en ANOVA for hver enkelt variabel. Det var signifikante forskjeller mellom gruppene på skalaene L, F, Hs, D, Hy, Pd, Pa, Pt og Sc. Med unntak av D, Hy og Pt var disse forskjellene signifikant med $p<.01$ og kan regnes som relativt robuste. Den statistiske styrken, som lå mellom ,110 og ,341, regnes som medium til stor (Cohen, 1988). F -verdier og signifikans vises i Tabell 2.

Tabell 2. –Deskriptiv statistikk og en-veis mellom-gruppe ANOVA

	NVS (n=20)		VS (n=20)		VF (n=21)		VFC (n=16)		F	η^2
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD		
L	47,20	8,71	57,50	12,11	63,76	9,48	55,06	12,71	8,27***	0,254
F	49,35	7,04	93,70	27,00	70,95	24,43	77,13	31,38	11,78***	0,326
K	46,85	10,74	39,85	10,43	48,90	12,30	47,56	13,08	2,43	0,091
Hs	51,65	9,18	69,85	19,19	63,19	18,07	54,38	13,98	5,46**	0,183
D	53,20	9,64	64,50	18,28	58,95	13,19	53,00	12,56	2,99*	0,109
Hy	50,65	8,90	64,00	16,48	56,67	14,91	52,81	10,19	3,88*	0,138
Pd	50,50	6,74	71,85	12,36	64,62	12,07	60,56	12,96	12,60***	0,341
Pa	49,35	9,52	76,05	20,87	56,24	16,62	60,00	19,64	8,80***	0,266
Pt	54,05	10,38	67,80	16,12	58,52	17,33	56,94	16,33	3,00*	0,11
Sc	55,90	9,16	85,05	25,46	64,76	20,85	65,06	22,03	7,41***	0,233
Ma	56,50	10,82	63,65	12,35	57,48	11,39	62,81	15,07	1,69	0,065
Si	53,20	12,32	61,70	13,47	53,95	13,03	51,25	14,52	2,28	0,086

* $p<.05$, ** $p<.01$, *** $p<.001$

Mot forventet varierte de kliniske skalaene Ma og Si og validitetsskalaen K ikke som resultat av eksperimentbetingelsene. På grunn av dette vil de ikke bli tatt med i de videre analysene.

For å undersøke gruppeforskjeller på variablene som med ANOVA viste seg å variere som resultat av positiv simuleringsinstruks og internett-veiledning, utførte vi posthoc-analyser (LSD). De signifikante gruppeforskjellene, vist med p -verdier, er vist i Tabell 3.

Tabell 3. –Gruppeforskjeller, post-hoc analyse (LSD)

Variabler	VS vs NVS	VF vs NVS	VF vs VS	VFC vs NVS	VFC vs VS	VFC vs VF
	<i>p</i>	<i>p</i>	<i>p</i>	<i>p</i>	<i>p</i>	<i>p</i>
L	,003	,000	--	,033	--	,017
F	,000	,005	,003	,001	,042	--
Hs	,000	,022	--	--	,004	--
D	,012	--	--	--	,015	--
Hy	,002	--	--	--	,013	--
Pd	,000	,000	,043	,009	,004	--
Pa	,000	--	,000	--	,007	--
Pt	,006	--	--	--	,037	--
Sc	,000	--	,002	--	,004	--

Voldelige innsatte som fikk instruksjon om å simulere positivt, uten internett-veiledning (VF)

VF skåret signifikant mer avvikende/psykopatologisk enn gruppen med studenter som fikk standardinstruksjon (NVS) på de kliniske skalaene Hs og Pd og på validitetsskalaene L og F. VF greide med andre ord ikke å simulere god tilpasning på disse skalaene. Samtidig skåret VF ikke signifikant forskjellig fra voldsinnsatte som fikk standardinstruksjon (VS) på de kliniske skalaene Hs, D, Hy og Pt og validitetsskalaen L. Selv om VF prøvde å simulere positivt, skåret de altså ikke signifikant mindre avvikende på disse skalaene enn de voldelige som fikk standardinstruksjon. På skalaene Pd og F skåret VF signifikant mer avvikende/psykopatologisk enn NVS og signifikant mindre avvikende/psykopatologisk enn VS.

Funnene indikerer at voldsinnsatte med instruksjon om å simulere positivt uten internett-veiledning til en viss grad underrapporterte psykopatologi og antisosialitet, uten at de skåret tilsvarende studentene uten psykiske- og voldsproblemer. Det ser dog ut til at de ble avslørt av forhøyet skåre på validitetsskalaene L og F.

Voldelige innsatte som fikk instruksjon om å simulere positivt, med internett-veiledning (VFC)

VFC skårer ikke signifikant høyere enn NVS på noen av de kliniske skalaene, med unntak av Pd. I forhold til de voldelige innsatte som fikk standardinstruksjoner (VS) skårer VFC signifikant lavere på samtlige av de aktuelle kliniske skalaene. Dette tyder på at voldelige innsatte som ble bedt om å simulere positivt og fikk internett-veiledning i større grad enn gruppen som simulerte positivt uten veiledning klarte å underrapportere psykopatologi og voldstendenser. På validitetsskalaen L skårer VFC signifikant høyere enn NVS, signifikant lavere sammenlignet med VF og likt med VS. På validitetsskalaen F hadde

VFC i likhet med VF avvikende høy skåre, signifikant høyere enn NVS, men signifikant lavere enn NVS.

Funnene indikerer at forsøk på positiv simulering ga forhøyet skåre på L, men at internett-veiledning gjorde utslaget mindre. Voldsinnsatte med instruksjon å simulere med internett-veiledning ser også ut til å delvis underrapportere på Pd og F.

Voldelige innsatte med standardinstruksjoner (VS)

VS skåret signifikant i mer avvikende/psykopatologisk retning enn NVS på samtlige av de aktuelle skalaene. Flere av skårene var over cut-off for psykopatologi ($t > 65$). Dette indikerer at kontrollgruppen med voldelige innsatte hadde et høyt nivå av psykopatologi og antisosialitet, spesielt vist ved høye skårer på F, Pd, Pa og Sc. På validitetsskalaen L skilte ikke VS seg signifikant fra VF eller VFC. Dette tyder på at de voldelige innsatte hadde en uærlig svarstil som ga forhøyet skåre på L.

Rorschach

Resultatene som er presentert Tabell 4 gir en oversikt over den deskriptive statistikken. Et internasjonalt normdata for CS (Meyer, Erdberg, & Shaffer, 2007) vises også. Studentgruppen (NVS) er rimelig lik dette normutvalget på de fleste variablene og vil derfor bli benyttet videre som en referansegruppe.

Tabell 4. –Deskriptiv statistikk, en-veis mellom-gruppe ANOVA og CS-normer

Variabel	NVS (n=20)		VS (n=20)		VF (n=21)		VFC (n=16)		F	η^2	CS-norm	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD			M	SD
R	26,05	7,89	21,80	4,94	21,52	7,88	18,25	4,09	4,32**	0,151	22,31	7,90
P	5,40	1,14	4,15	1,35	4,43	2,06	4,81	1,38	2,48	0,092	5,36	1,84
F%	0,39	0,16	0,62	0,16	0,71	0,16	0,64	0,19	13,67***	0,36	0,39	0,17
M	3,65	2,25	2,55	1,79	1,43	1,08	1,50	1,26	7,60***	0,238	3,73	2,66
m	1,50	1,28	1,20	1,15	0,62	0,92	0,81	1,60	2,03	0,077	1,50	1,54
FC-CF-C	0,80	2,14	0,70	2,52	0,52	2,29	-0,50	2,25	1,14	0,045		
C'	1,75	1,59	0,75	0,97	0,48	0,93	0,75	1,24	4,36**	0,152		
XF+%	0,84	0,07	0,73	0,13	0,62	0,13	0,70	0,13	11,51***	0,321	0,79	0,11
F-%	0,06	0,04	0,21	0,12	0,28	0,14	0,20	0,13	13,53***	0,357	0,19	0,11
CDsum6	3,05	4,03	6,40	6,48	3,71	4,28	4,38	4,66	1,71	0,066	7,63	7,75
Ag%	0,13	0,09	0,29	0,15	0,17	0,12	0,11	0,11	8,72***	0,264		
TCI	9,60	7,44	21,00	10,38	10,14	9,73	12,06	9,59	6,47***	0,21		
COP	0,95	1,10	0,25	0,44	0,19	0,51	0,63	0,81	4,41**	0,153	1,07	1,18

Merk: FC-CF-C, C', Ag% og TCI er ikke med i CS-normen

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Vi benyttet enveis mellom-gruppe MANOVA for å undersøke om positiv simuleringsinstruksjon og internett-veiledning (gruppetilhørighet) påvirket resultatene på Rorschachvariablene R, P, F%, M, m, FC-CF-c, C', XF+%, F-%, CDsum6, Ag%, TCI og COP. Det ble funnet en signifikant forskjell mellom gruppene på de avhengige variablene: $F(39,189)=3,27, p=.000$; Pillais=1.21; $\eta^2=0.403$. Funnet er signifikant på $p<.001$ og kan sees som robuste, selv med brudd på antagelsen om homogenitet av varians-covarians. Den statistiske styrken regnes som stor (Cohen, 1988). Dette tyder på at skårene på Rorschach-variablene skiller gruppene fra hverandre.

Vi utførte enveis mellom-gruppe ANOVA på hver av de uavhengige variablene for å se hvilke som skilte de ulike gruppene fra hverandre. Det var signifikante forskjeller mellom gruppene på variablene R, F%, M, C', XF+%, F-%, Ag%, TCI og COP. Samtlige variabler viste signifikante forskjeller på $p<.01$ og kan regnes som relativt robuste. Den statistiske styrken ligger mellom .143-.333, noe som kan betegnes som stor (Cohen, 1988).

Mot forventet varierte ikke variablene P, FC-CF-C, og Wsum6 som resultat av eksperimentbetingelsene. På grunn av dette vil de ikke bli tatt med i de videre analysene.

For å undersøke gruppeforskjeller på variablene som med ANOVA viste seg å variere som resultat av positiv simuleringsinstruks og internett-veiledning, gjennomførte vi posthoc-analyser (LSD). De signifikante forskjellene, representert med p -verdier, er vist i Tabell 5.

Tabell 5. –Gruppeforskjeller, post-hoc analyse (LSD)

Variabler	VS vs	VF vs	VF vs	VFC vs	VFC vs	VFC vs
	NVS	NVS	VS	NVS	VS	VF
	p	p	p	p	p	p
R	,044	,03	--	,001	,111	--
F%	,000	,000	--	,000	--	--
M	,041	,000	,035	,000	--	--
C'	,010	,001	--	,016	--	--
XF+%	,003	,000	,008	,001	--	--
F-%	,000	,000	,042	,000	--	,031
Ag%	,000	--	,002	--	,000	--
TCI	,000	--	,000	--	,006	--
COP	,005	,002	--	--	--	--

Voldelige innsatte som fikk instruksjon om å simulere positivt, uten internett-veiledning (VF)

VF skåret signifikant mer i psykopatologisk retning på samtlige variabler sammenlignet med NVS, utenom Ag% og TCI. Samtidig skåret VF ikke signifikant mindre i psykopatologisk retning fra VS på R, F%, C' og COP. VF skilte seg signifikant fra VS i mer

psykopatologisk retning på XF+% og F-% og i mindre psykopatologisk retning på Ag% og TCI.

Funnene indikerer at de voldsinnsatte uten internett-veiledning ikke klarte å simulere positivt på de fleste av Rorschach-variablene. Protokollene var begrensede (meget høy F%=71%) og viste avvikende kognisjon og unøyaktig persepsjon (lav XF+% =62%, høy F-% =28%). Det ser dog ut til at de har klart å underrapportere svar som indikerer aggresjon (Ag%) og traumatisering (TCI).

Voldelige innsatte som fikk instruksjon om å simulere positivt, med internett-veiledning (VFC)

VFC skilte seg fra NVS i signifikant mer psykopatologisk retning på alle de aktuelle Rorschach-variablene, utenom Ag%, TCI og COP. De skåret seg signifikant fra VS med lavere R, Ag% og TCI. I tillegg skilte de seg fra VF med signifikant høyere F-%.

Funnene indikerer at gruppen som fikk internett-veiledning klarte å underrapportere svar med aggresjon og traumatisering (Ag% og TCI), samt produsere flere svar med samarbeidsevne (COP). Protokollene er allikevel begrensede (høy F%=64%) og indikerer kognitive forstyrrelser og unøyaktig persepsjon (lav XF+% =70% og høy F-% =20%).

Voldelige innsatte med standardinstruksjoner (VS)

VS skilte seg signifikant fra NVS i mer psykopatologisk retning på samtlige av de aktuelle variablene. Protokollene var begrensede (høy F%=62%), har flere svar som indikerte avvikende kognisjon og unøyaktig persepsjon (lavere XF+% =73%, lavere F-% =21%) og mange aggressive og traumatiserte svar (høy Ag%=29% og TCI=21%).

Oppsummering av resultat

Resultatene på syv av de ni aktuelle kliniske skalaene (Hs, D, Hy, Pd, Pa, Pt og Sc) på MMPI-2 varierte som resultat av de eksperimentelle betingelsene. Resultatene støtter hypotesen om at simuleringsgruppene ville klare å underrapportere på de kliniske skalaene, selv om skårene i mindre grad enn forventet var lik studentgruppen og ulik voldelige innsatte som fikk standardinstruksjon. Simuleringsgruppen som fikk veiledning så ut til å underrapportere mer overbevisende enn simuleringsgruppen som ikke fikk veiledning. Inkongruent med hypotesen hadde begge simuleringsgruppene høyere Pd enn studentgruppen. L-skalaen var forhøyet i gruppen som simulerte, men høyest i gruppen som ikke fikk veiledning. L ser ut til i liten grad å skille mellom noen av fengselsgruppene. Samtlige hadde høyere skåre enn studentgruppen. K-skalaen skilte ikke mellom de ulike gruppene, mens F-

skårene var påfallende høye i alle fengselsgruppene. Dette indikerer at K-skalaen ikke avdekket intensjonell underrapportering. Det uventede funnet på F-skalaen vil bli diskutert senere.

Ni av de 13 Rorschach-variablene (R, F%, M, C', XF+%, F-%, Ag%, TCI og COP) varierte som resultat av de eksperimentelle betingelsene. Hypotesen om at ingen av simuleringsgruppene ville klare å underrapportere på de fleste Rorschach-variablene ble støttet av resultatene med enkelte unntak. Som predikert klarte gruppen som fikk veiledning å simulere mindre aggresjon og god tilpasning på Ag%, TCI og COP. I motsetning til hypotesen klarte gruppen uten veiledning også å simulere på innholdsvariablene Ag% og TCI. Alle fengselsgruppene hadde protokoller preget av underrapportering og defansivitet, vist ved svært høy F%. Slike protokoller har et lite informasjonsgrunnlag til å basere tolkninger på (Bannatyne, Gacono, & Greene, 1999; Weiner, 2003) og regnes som ikke-valid.

DISKUSJON

Er simulering av god tilpasning og underrapportering en trussel for psykologiske testers validitet i en rettslig sammenheng? Gjør internett-veiledning testene mer sårbar for positiv simulering? For å belyse dette undersøkte vi i hvilken grad fengelsinnsatte med voldshistorikk klarte å simulere god psykisk tilpasning og underrapportere aggresjon på MMPI-2 og Rorschach, med og uten internett-veiledning.

MMPI-2

Studiens første hypotese var at begge gruppene med voldelige innsatte som fikk instruksjon om å simulere positivt, ville klare å underrapportere psykopatologi og voldstendenser på MMPI-2s kliniske skalaer. I samsvar med denne hypotesen hadde begge simuleringsgruppene skårer i normalområdet ($t < 65$) på de kliniske skalaene. Til sammenligning hadde fengselsgruppen som fikk standardinstruksjon forhøyede skårer på de fleste av skalaene og viste tegn til alvorlig psykopatologi. Allikevel var det kun simuleringsgruppen som fikk veiledning som hadde signifikant lavere skårer enn kontrollgruppen med voldsinnsatte på de kliniske skalaene. I tillegg underrapporterte begge simuleringsgruppene bare delvis på Pd, den kliniske skalaen som i kanskje størst grad er tenkt å måle voldsproblematikk og antisosialitet. Med andre ord indikerer dette at de voldelige innsatte bare delvis klarte å underrapportere psykopatologi og voldstendenser.

En mulig forklaring på at simuleringsgruppene bare delvis klarte å underrapportere på Pd er at mange av leddene som lader på skalaen ikke er åpenlyse (Havik, 2003). Leddene som

lader på skalaen Pd spør ikke om direkte antisosial utagering og kriminalitet, men om sosial mistilpasning, depresjon, mistenksomhet, konflikter med familie og autoriteter, kjedsomhet og følelse av å være offer (Havik, 2003). Eksempel på spørsmål som lader på Pd er ”Jeg vet hvem som er ansvarlig for de fleste av mine problemer” og ”Jeg gjør mye som jeg angrer etterpå” (besvart med *Riktig*). Slike spørsmål innehar nødvendigvis ikke de åpenlyse kvalitetene de voldelige innsatte vil prøve å redusere, eller de kan representere en tankemåte som er så ”normal” for gruppen at de ikke tenker på at de er assosiert med antisosialitet. For å undersøke denne hypotesen bør det gjennomføres en nærmere analyse av gruppeforskjeller på Pd-skalaens åpenlyse (obvious) og subtile (subtle) ledd i hovedstudien.

Hypotese to predikerte at simuleringsgruppen som ikke fikk internett-veiledning ville bli avslørt med avvikende skårer på MMPI-2s validitetsskalaer, og at gruppen som fikk internett-veiledning ikke ville få avvikende skårer. Som forventet hadde denne gruppen forhøyede skårer på validitetsskalaen L, nært ved å få en ikke-valid profil. Uventet var skåren på K-skalaen ikke forhøyet. Hypotesene 3 predikerte at simuleringsgruppen som fikk internett-veiledning ikke ville bli avslørt av validitetsskalaene. Mot prediksjonen hadde også disse en signifikant høyere skåre på L enn studentgruppen. Den var allikevel kun 0,5 standardavvik fra gjennomsnittet, en skåre som er i normalområdet. K-skalaen var ikke forhøyet. Oppsummert indikerer funnene det er kun som L avdekker gruppene som fikk instruksjon om å simulere positivt, og at internett-veiledning øker evnen til å simulere uoppdaget på denne skalaen.

K skalaen så ikke ut til å avdekke positiv simulering. Dette kan skyldes at K-skalaen representerer en annen form for underrapportering, «self-deception» (Paulhus, 1984, 1986), enn L skalaen. «Self-deception», et kognitivt bias mot å se seg selv i et bedre lys, har vist seg å være mer forhøyet i et «ulik prevalens»-design som ser på reelle besvarelser enn i studier som benytter seg av simuleringsdesign (Bagby & Marshall, 2004). En annen faktor som kan spille inn er de voldelige innsattes funksjonsnivå. Kontrollgruppen med voldsinnsatte viser et høyt nivået av psykopatologi, har en forhøyet L-skåre og begrensede (høy F%), ikke-valide Rorschach-protokoller. Dette kan indikere en enkel problemløsningsevne, manglende innsats/motivasjon i oppgaven og manglende kognitiv og emosjonell kapasitet (Bannatyne et al., 1999; Ganellen, 1994; Weiner, 2003). K-skalaen regnes å avdekke en mer sofistikert form for underrapportering som kanskje ikke voldelige innsatte klarer å benytte (Havik, 2003).

Det var et svært uventet funn at validitetsskalaen F var så vidt høy i begge simuleringsgruppene. F-skalaen er assosiert med over/underrapportering og var forventet å

være lav i simuleringsgruppene. En forklaring på dette funnet kan være at den høye skåren representerer psykopatologi fremfor en responsstil. F er i tillegg til å være assosiert med over/underrapportering også assosiert med alvorlig psykopatologi (Bagby et al., 2006). Dette kan indikere at den høye skåren på F i gruppene med voldelige innsatte som fikk instruksjon om å simulere representerer faktisk, alvorlig psykopatologi som deltakerne ikke i tilstrekkelig grad har greid å underrapportere. Dette kan forklare den svært høye ($t > 80$) F-skåren i voldsgruppen som fikk standardinstruksjon. En annen faktor som kan være med å forklare den høye skåren på F er at forhøyede skårer (t -skåre 65-80) kan være assosiert med opprør mot oppvekstkulturen og tilhørighet med en subkultur, spesielt rusmiljøer (Havik, 2003). De fleste voldelige innsatte er trolig tilknyttet avvikende subkulturer og rusmiljøer. En implikasjon av dette kan være manglende referanser til hva som er normalt, noe som kan gjøre det vanskelig å underrapportere spørsmål som lader på slike avvik.

Rorschach-metoden

Hypotese tre predikerte at simuleringsgruppen som ikke fikk internett-veiledning, ikke ville klare å underrapportere psykopatologi og aggresjon på Rorschach. Hypotese fire og fem predikerte henholdsvis at simuleringsgruppen som fikk internett-veiledning ville klare å underrapportere psykopatologi og aggresjon på innholdsvariablene og på COP og P, men at de ikke ville klare det på determinantvariablene og de kognitive variablene.

På Rorschach hadde kontrollgruppen med voldsinnsatte begrensede, ikke-valide protokoller preget av defansivitet og underrapportering (høy F%) med svar som indikerer avvikende kognisjon og unøyaktig persepsjon (lav XF+% og høy F-%) og aggressive og traumatiserte svar (høy Ag% og TCI). I samsvar med hypotesene hadde ikke simuleringsgruppene, med og uten internett-veiledning skårer som var signifikant forskjellig fra kontrollgruppen med voldelige innsatte på determinantvariablene og de kognitive variablene. De klarte med andre ord ikke å gi mer sunne, komplekse svar og mindre avvikende kognisjon og mer nøyaktig persepsjon. Begge simuleringsgruppene protokoller var så begrensede at de må regnes som ikke-valide. Funnene støtter hypotesen om at determinantvariablene og de kognitive variablene er svært vanskelige bevisst å simulere god tilpasning på, både med og uten veiledning. Dette kan skyldes at de kognitive og perseptuelle karakteristikkene målt ved Rorschach ikke er bevisst tilgjengelige og derfor ikke påvirkbare for intensjonell positiv simulering. Gruppen som simulerte uten internett-veiledning hadde skårer i signifikant mer psykopatologisk retning enn de to andre fengselsgruppene, på de

kognitive variablene XF+% og F-%. Dette kan indikere at forsøk på simulering i denne populasjonen førte til at de gav svar med dårligere organiseringsnivå.

Resultatene indikerer at begge simuleringsgruppene klarte å underrapportere aggressive (Ag%) og traumatiserte (TCI) svar. Dette tyder på at de voldelige innsatte som ble bedt om å simulere positivt klarte å holde tilbake svar med slikt innhold i større grad enn predikert og at instruksjon om å simulere positivt gav en responsstil på Rorschach som var preget av å holde tilbake dramatisk og aggressive svar, fremfor å gi mer sunne og komplekse svar. Vi vil presisere Ag% og TCI er kompositt-variabler som slår sammen skårene fra flere andre variabler. Hovedstudien bør analysere disse variablene for å få et mer helhetlig bilde de voldelige innsattes evne til å underrapportere på innholdsvariabelene.

Internett-veiledning så ikke ut til å ha stor effekt på de voldelige innsattes evne til å simulere positivt på Rorschach. Mulige årsaker til dette kan være at veiledningsmaterialet er krevende å benytte i testsituasjonen eller at det ikke er relevant. Veiledningsinformasjonen, spesielt anbefalingen om å fortelle hva man ser om det virkelig ligner, vil trolig ikke være til hjelp og heller avsløre mer psykopatologi om man har avvikende kognisjon og unøyaktig persepsjon. Dette kan forklare hvorfor internett-veiledning ikke ser ut til å ha en påvirkning i positiv retning på de voldelige innsattes evne til å simulere positivt.

Et funn som ikke var forventet var at at simuleringsgruppen som fikk veiledning bare delvis skilte seg fra de andre voldsgruppene med flere svar med samarbeidende bevegelse. Veiledningsmaterialet anbefalte spesifikt å gi slike svar. Dette kan tyde på at de voldelige innsatte ikke klarer å hente fram og benytte seg av anbefalingene under selve testingen. Rorschach er en krevende test, og det er ikke utenkelig at det kreves et høy kognitiv kapasitet for å benytte veiledningsmaterialet.

Informasjon om å underrapportere mørke og fiendtlige så ut til å ha liten effekt, da begge simuleringsgruppene i stor grad unngikk slike svar. Trolig er det ganske innlysende at slike svar gir mer avvikende protokoller.

Tidligere studier på positiv simulering på Rorschach har funnet at forsøk på simulering gir mer begrensede protokoller med høyere F% (Ganellen, 1994; Nygard, 2011). Vi fant ikke et slikt resultat i denne studien. Alle gruppene med voldelige innsatte hadde begrensede profiler som ikke var signifikant ulike. Høy Lambda(F%) kan være et tegn på defansivitet, men også et tegn på at personen forenkler stimulumaterialet som en måte å håndtere det på (Ganellen, 1994). De tilsynelatende defansive protokollene kan med andre ord ha blitt

påvirket av både en uærlig og defansiv responsstil, uavhengig om de blir bedt om å simulere eller ikke, og en responsstil som forenklet stimuliene for å kunne håndteres dem.

Sammenligning med tidligere studier

Resultatene fra denne studien viste at MMPI-2s kliniske skalaer er sårbare for underrapportering, noe som støtter tidligere funn (Bagby & Marshall, 2004; Sellbom, Ben-Porath, Graham, Arbisi, & Bagby, 2005). I samsvar med tidligere forskning ser det også ut til at underrapporteringsskalaen L fanger opp underrapportering, både ikke-veiledet og veiledet, men at veiledning ser ut til å gjøre MMPI-2 mer sårbar for forsøk på positiv simulering og at simulering blir vanskeligere å oppdage (Baer & Miller, 2002).

For Rorschach indikerer resultatene at de voldelige innsatte ikke greier å simulere svar som gir mer sunne og komplekse protokoller. Dette støtter den teoretiske antagelsen om at det er svært vanskelig å bevisst simulere i positiv retning på Rorschach (Meyer & Viglione, 2008) og tidligere forskning som har vist at det er vanskeligere å simulere på Rorschach enn MMPI-2 (Ganellen, 1994; Grossman et al., 2002; Nygard, 2011). De voldelige innsatte klarer allikevel å holde tilbake svar som indikerer aggresjon og traumatisering. Dette støtter antagelsen at det til en viss grad er mulig å underrapportere på Rorschach (Exner, 2003), spesielt på innholdsvariablene.

Det finnes få, om ingen studier som har undersøkt MMPI-2 og Rorschachs sårbarhet for ikke-veiledet og internett-veiledet simulering av god tilpasning samt mindre aggresjon/voldstendens med et simuleringsdesign. Den eneste like undersøkelsen, som så vidt vi vet, har blitt utført er Hartmanns pågående studie med pasienter med psykiske problemer (Hartmann & Hartmann, in press; Nygard, 2011). Vår studie samsvarer i stor grad med studien med pasienter, både på MMPI-2 og Rorschach. Av forskjeller kan nevnes at pasientgruppene i mer overbevisende grad klarte å underrapportere på MMPI-2s kliniske skalaer og validitetsskalaen F og kun simuleringsgruppen som fikk internett-veiledning hadde høy F% på Rorschach. Kontrollgruppene viste i både pasient- og innsatt populasjonene et høyt nivå av psykopatologi.

En mulig hypotese for hvorfor det er forskjeller mellom resultatene mellom pasientgruppen og gruppen med voldelige innsatte kan være at pasientgruppen er trolig mer kjent med egen psykopatologi og er trolig mer vant med testsituasjoner. Vi vil presisere at begge disse studiene hadde ufullstendige utvalg når denne oppgaven ble skrevet. Resultatene fra disse studiene kan derfor sees som tendenser.

Studiens styrker, svakheter og videre forskning

Vi mener at denne studiens design og bruk av en aktuell populasjon gjør at resultatene gir oss informasjon som er viktig og som ikke har blitt belyst i tidligere forskning. Studien benyttet seg av et simuleringsdesign og har brukt deltakere som har vært fengselsinnsatte med voldshistorikk, for å ha grupper som i størst mulig grad speiler dem som vil kunne bli utredet for psykopatologi og voldstendenser i en rettslig sammenheng. I tillegg hadde vi to kontrollgrupper, en med voldelige innsatte og en med studenter. Tidligere forskning har i stor grad benyttet seg av en normal-populasjon (Baer & Miller, 2002) uten psykiske- eller voldsproblemer eller studier uten kontrollgrupper (Ganellen, 1994; Grossman et al., 2002; Wasyliv et al., 1998). En normalpopulasjon har trolig større resurser og mindre å skjule enn pasienter/ voldelige innsatte og vil trolig dermed ikke gi et riktig bilde av simulering av psykopatologi og voldstendenser. I studier uten kontrollgrupper er det vanskelig å avgjøre hvorvidt resultatene man får skyldes forsøk på simulering eller karakteristikker ved populasjonen. Med andre ord gir simuleringsdesign større grad av kontroll over betingelsene, noe som gir økt indre validitet.

En svakhet ved studien er at det kan settes spørsmålsteget ved om fengselsgruppene er sammenlignbare. Dette på grunnlag av statistisk signifikante forskjellene i alder mellom VFC-gruppen og de resterende fengselsgruppene, og fordi de fleste i VFC-gruppen kommer fra et annet fengsel enn deltakerne i de andre gruppene. Ullersmo fengsel representerer tyngre saker med lengre dommer, mens Oslo fengsel representerer i hovedsak varetektsdømte. Disse ulikhetene kan ha vært en faktor som har spilt inn på forskjellene mellom gruppene, og dermed redusert den interne validiteten.

Det er også sannsynlig at studentgruppen er ulik fengselsgruppene på flere demografiske variabler, blant annet utdanningsnivå og sosioøkonomisk status. Studentgruppen består også av ca halvparten kvinner. Dette blir dog ikke sett på som en stor trussel mot validiteten, da en fengselspopulasjon trolig alltid vil være forskjellig fra en normalpopulasjon på disse demografiske variablene. Det ville derfor ikke være nødvendig/mulig å ha sammenligningsgruppen lik fengselsgruppen (Butcher, Graham, Kamphuis, & Rouse, 2006). I tillegg hadde ikke studentgruppen store avvik fra antatte normalskårer.

Med simuleringsdesignets eksperimentelle natur og økte kontroll over betingelsene kan den eksterne validiteten, hvor representative resultatene er, reduseres (Rogers & Cruise, 1998). Den trolig største trusselen mot ekstern validitet i denne studien er at ikke har de

samme konsekvensene og insentivene som voldsdømte vil møte på i reelle testsituasjoner. Dette kan ha påvirket hvor mye deltakerne var motivert og anstrengte seg for å underrapportere, og i hvor stor grad de klarte å benytte internett-veiledningen. For i størst mulig grad å sikre den eksterne validiteten fulgte vi Rogers (2008) anbefalinger og gav deltakerne et antatt realistisk og motiverende scenario og vi undersøkte etter administreringen om deltakerne forstod og fulgte simulerings-instruksjonen. I tillegg brukte vi veiledningsmateriale som var hentet fra flere ulike internett-sider, for å prøve å få dette materialet så realistisk som mulig. Vi fulgte dog ikke anbefalingen om å gi insentiver for troverdig simulering (Rogers, 2008; Rogers & Cruise, 1998). Bakgrunnen for dette er at insentivene i et forskningsprosjekt reelt ikke vil gi lik motivasjonen som i en reel testsituasjon. Det kan dog ikke utelukkes at det å gi insentiver til deltakerne ville ha gitt andre, mer realistiske, resultater.

Denne oppgaven er et første ledd i datainnsamling og analyse, som skal videreføres i arbeidet til en artikkel tenkt publisert i et internasjonalt tidsskrift. Datainnsamlingen vil fortsette til deltakerantallet i hver av gruppene er minst 20 deltakere. Tjue personer per gruppe regnes som et minimum for å kunne ha gjøre robuste multivariate variansanalyser (Tabachnick & Fidell, 2007). Dette kan gi den endelige studien, funnene og konklusjonene en større sikkerhet, som med nåværende datasett må sees på som tendenser. Det har i tillegg blitt brukt relativt mange variabler i de statistiske analysene. Maks anbefalt antall avhengige variabler for multivariate variansanalyser er ti (Field, 2005). Bruken av flere variabler senker variansanalysenes statistiske styrke og gir økt sannsynlighet for type 2-feil (Field, 2005). Dette, sammen med lavt antall n , har blitt kompensert for dette med mindre konservative alfanivåer. Det påpekes allikevel at effektstørrelsene i denne studien har vært mellom 0,11-0,37, målt med partial eta squared. Disse effektene vil kunne rangeres som moderate til store (Cohen, 1988).

Videre forskning

Denne studien har vært en eksplorerende studie hvor deltakerne var rekruttert med brede inklusjonskriterier. Ved å benytte en mer spesifikk populasjon, eksempelvis innsatte som viser psykopati eller kun forvaringsinnsatte, kan videre forskning få mer spesifikk informasjon om undergrupper av voldelige innsatte. Videre forskning kan også utrede og kontrollere for, for eksempel, nivå og type av psykopatologi og kognitivt funksjonsnivå. Dette kan gi verdifull informasjon om hvorvidt og hvordan nivået av psykologiske ressurser påvirker evnen til å simulere og til å benytte seg av internett-veiledning.

For å undersøke hvorvidt resultatene fra denne studien er representativt for voldelige innsatte som simulerer i reelle situasjoner, kan videre studier benytte «kjente grupper»-design og «ulik prevalens»-design gi verdifull informasjon.

Konklusjon

Vil psykologiske tester gi oss sann og nøyaktig informasjon i en populasjon med voldsutøvere? Er internett-veiledning en trussel for psykologiske testers validitet? Denne studien indikerer at voldelige innsatte til en viss grad klarer å simulere positivt på både MMPI-2 og Rorschach, men at de ikke klarer å underrapportere all psykopatologi og tegn på aggresjons og voldtendenser. Rorschach ser ut til å være mer robust mot forsøk på simulering i positiv retning, men protokollene i voldspopulasjonen var svært begrensede og ikke-valide og det kan settes spørsmålstegn ved hvor mye informasjon de vil gi. Blir disse resultatene replisert i senere forskning, tyder dette på at positiv simulering er en reell trussel for testenenes validitet.

Litteraturliste

- Alliger, G. M., & Dwight, S. A. (2000). A meta-analytic investigation of the susceptibility of integrity tests to faking and coaching. *Educational and Psychological Measurement*, 60(1), 59-72.
- Amundsen, C. M., & Dahle, B. (1993). *En krysskulturell studie av Rorschach Comprehensive System*. Hovedoppgave, Universitet i Bergen, Bergen.
- Baer, R. A., & Miller, J. (2002). Underreporting of psychopathology on the MMPI-2: A meta-analytic review. *Psychological Assessment*, 14(1), 16-26.
- Baer, R. A., Wetter, M. W., & Berry, D. T. R. (1992). Detection of underreporting of psychopathology on the MMPI: A meta-analysis. *Clinical Psychology Review*, 12(5), 509-525.
- Bagby, R. M., & Marshall, M. B. (2004). Assessing underreporting response bias on the MMPI-2. *Assessment*, 11(2), 115-126.
- Bagby, R. M., Marshall, M. B., Bury, A. S., Bacchiochi, J. R., & Miller, L. S. (2006). Assessing Underreporting and Overreporting Respons Styles on the MMPI-2. I J. N. Butcher (Red.), *MMPI-2: a practitioner's guide*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Bagby, R. M., Nicholson, R. A., Buis, T., Radovanovic, H., & Fidler, B. J. (1999). Defensive responding on the MMPI-2 in family custody and access evaluations. *Psychological Assessment*, 11(1), 24-28.
- Bannatyne, L. A., Gacono, C. B., & Greene, R. L. (1999). Differential patterns of responding among three groups of chronic, psychotic, forensic outpatients. *Journal of Clinical Psychology*, 55(12), 1553-1565.
- Bathurst, K., Gottfried, A. W., & Gottfried, A. E. (1997). Normative data for the MMPI-2 in child custody litigation. *Psychological Assessment*, 9(3), 205-211. doi: 10.1037/1040-3590.9.3.205
- Ben-Porath, Y. S., & Archer, R. P. (2008). The MMPI-2 and MMPI-A. I R. P. Archer & S. R. Smith (Red.), *Personality assessment*. New York, NY: Routledge.
- Berry, D. T., Baer, R. A., & Harris, M. J. (1991). Detection of malingering on the MMPI: A meta-analysis. *Clinical Psychology Review*, 11(5), 585-598.
- Butcher, J. N. (2001). *MMPI-2: Minnesota Multiphasic Personality Inventory-2: manual for administration, scoring, and interpretation*.

- Butcher, J. N., Graham, J. R., Kamphuis, J. H., & Rouse, S. V. (2006). Evaluating MMPI-2 Research: Considerations for Practitioners. I J. N. Butcher (Red.), *MMP-2: a practitioner's guide*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Butcher, J. N., & Rouse, S. V. (1996). Personality: Individual differences and clinical assessment. *Annual Review of Psychology*, *47*, 87-111.
- Cohen, J. (1988). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences, Second Edition*: Taylor & Francis.
- Coram, G. J. (1995). A Rorschach analysis of violent murderers and nonviolent offenders. *European Journal of Psychological Assessment*, *11*(2), 81-88.
- Curran, P. J., West, S. G., & Finch, J. F. (1996). The robustness of test statistics to nonnormality and specification error in confirmatory factor analysis. *Psychological Methods*, *1*(1), 16-29.
- Exner, J. E. (1988). Problems With Brief Rorschach Protocols. *Journal of Personality Assessment*, *52*(4), 640-647. doi: 10.1207/s15327752jpa5204_4
- Exner, J. E. (2003). *The Rorschach: A comprehensive system (4th ed.)*. Hoboken, NJ, US: John Wiley & Sons Inc.
- Exner, J. E., & Erdberg, P. (2005). *Advanced interpretation* (Vol. Vol. 2). Hoboken, N.J.: Wiley.
- Field, A. (2005). *Discovering Statistics Using SPSS*: SAGE Publications.
- Fosberg, I. A. (1941). An Experimental Study of the Reliability of the Rorschach Psychodiagnostic Technique. *Rorschach Research Exchange*, *5*(2), 72-84.
- Frank, L. K. (1939). Projective Methods for the Study of Personality. *The Journal of Psychology*, *8*(2), 389-413.
- Gacono, C. B., & Meloy, J. R. (1992). The Rorschach and the DSM-III—R antisocial personality: A tribute to Robert Lindner. *Journal of Clinical Psychology*, *48*(3), 393-406.
- Gacono, C. B., & Meloy, J. R. (1994). *The Rorschach assessment of aggressive and psychopathic personalities*. Hillsdale, NJ, England: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Ganellen, R. J. (1994). Attempting to Conceal Psychological Disturbance: MMPI Defensive Response Sets and the Rorschach. *Journal of Personality Assessment*, *63*(3), 423-437.

- Ganellen, R. J. (2007). Malingering and Defensive Response Sets. I C. B. Gacono & B. Evans (Red.), *The Handbook of Forensic Rorschach Assessment*. New York, NY: Lawrence Erlbaum Associates.
- Grossman, L. S., Wasylw, O. E., Benn, A. F., & Gyoerkoe, K. L. (2002). Can Sex Offenders Who Minimize on the MMPI Conceal Psychopathology on the Rorschach? *Journal of Personality Assessment*, 78(3), 484-501.
- Grønnerød, C. (2006). RNR-Program v2.2. Fredrikstad, Norge: Grønnerød Psykomatikk.
- Hartmann, E. (2001). Rorschach Administration: A Comparison of the Effect of Two Instructions. *Journal of Personality Assessment*, 76(3), 461-471.
- Hartmann, E., Grønnerød, C., Krog, D., Vanem, P.-C., & Nielsen, G. H. (2003). *Innføring i Rorschach-metodikk*. Oslo: Cappelen akademisk forl.
- Hartmann, E., & Hartmann, T. (in press). Use of Internet test information to assist psychiatric outpatients to simulate healthy adjustment on the Rorschach and the MMPI-2.
- Hartmann, E., Nørbech, P. B., & Grønnerød, C. (2006). Psychopathic and Nonpsychopathic Violent Offenders on the Rorschach: Discriminative Features and Comparisons With Schizophrenic Inpatient and University Student Samples. *Journal of Personality Assessment*, 86(3), 291-305.
- Hartmann, E., & Vanem, P.-C. (2003). Rorschach administration: A comparison of the effect of two instructions given to an inpatient sample of drug addicts. *Scandinavian Journal of Psychology*, 44(2), 133-139.
- Hathaway, S. R., & Monachesi, E. D. (1953). *Analyzing and predicting juvenile delinquency with the MMPI*. Minneapolis, MN, US: University of Minnesota Press.
- Hathaway, S. R., & Monachesi, E. D. (1963). *Adolescent personality and behavior*. Oxford, England: U. Minnesota Press.
- Havik, O. E. (2003). *MMPI-2*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Haywood, T. W., Grossman, L. S., & Hardy, D. W. (1993). Denial and social desirability in clinical examinations of alleged sex offenders (Publication no. 10.1097/00005053-199303000-00006). (1539-736X(Electronic);0022-3018(Print)). from Lippincott Williams & Wilkins
- Hogan, T. P. (2005). "50 widely used psychological tests". I G. Koocher, J. Norcross & S. Hill (Red.), *Psychologists' desk reference*. New York, NY: Oxford University Press.
- Howitt, D., & Cramer, D. (2007). *Introduction to Statistics in Psychology*: Prentice Hall.

- Kinder, B. N. (1992). The Problems of R in Clinical Settings and in Research: Suggestions for the Future. *Journal of Personality Assessment*, 58(2), 252-259.
- Lees-Haley, P. R. (1997). Attorneys influence expert evidence in forensic psychological and neuropsychological cases. *Assessment*, 4(4), 321-324.
- Lohne, K. (2008). *Simulering av god psykisk helse*. Oslo: K.K. Lohne.
- Megargee, E. I., Mercer, S. J., & Carbonell, J. L. (1999). MMPI-2 with male and female state and federal prison inmates. *Psychological Assessment*, 11(2), 177-185.
- Meyer, G. J., Erdberg, P., & Shaffer, T. W. (2007). Toward International Normative Reference Data for the Comprehensive System. *Journal of Personality Assessment*, 89(sup1), S201-S216. doi: 10.1080/00223890701629342
- Meyer, G. J., & Viglione, D. J. (2008). An Introduction to Rorschach Assessment. I R. P. Archer & S. R. Smith (Red.), *Personality assessment*. New York, NY: Routledge.
- Meyer, G. J., Viglione, D. J., & Exner, J. E. (2001). Superiority of Form% Over Lambda for Research on the Rorschach Comprehensive System. *Journal of Personality Assessment*, 76(1), 68-75.
- Nichols, D. S., Greene, R. L., & Schmolck, P. (1989). Criteria for assessing inconsistent patterns of item endorsement on the MMPI: Rationale, development, and empirical trials. *Journal of Clinical Psychology*, 45(2), 239-250.
- Nygaard, M. (2011). *Veiledet simulering av god psykisk helse*. Oslo: M. Nygaard.
- Pallant, J. (2007). *SPSS Survival Manual: A Step by Step Guide to Data Analysis Using SPSS*: Allen & Unwin.
- Paulhus, D. L. (1984). Two-component models of socially desirable responding. *Journal of Personality and Social Psychology*, 46, 598-609.
- Paulhus, D. L. (1986). Self-deception and impression management in test responses. *Personality assessment via questionnaire*, 143-165.
- Posthuma, A. B., & Harper, J. F. (1998). Comparison of MMPI—2 responses of child custody and personal injury litigants. *Professional Psychology: Research and Practice*, 29(5), 437-443.
- Rogers, R. (2008). An Introduction to Response Styles. I R. Rogers (Red.), *Clinical assessment of malingering and deception* (3 utg.). New York, NY: Guilford.
- Rogers, R., & Cruise, K. R. (1998). Assessment of malingering with simulation designs: Threats to external validity. *Law and Human Behavior*, 22(3), 273-285.

- Rogers, R., Sewell, K. W., & Goldstein, A. M. (1994). Explanatory Models of Malingering. *Law and Human Behavior, 18*(5), 543-552.
- Rorschach, H. (1942). *Psychodiagnostics*. Oxford, England: Grune and Stratton.
- Ruiz, M. A., Drake, E. B., Glass, A., Marcotte, D., & van Gorp, W. G. (2002). Trying to beat the system: Misuse of the Internet to assist in avoiding the detection of psychological symptom dissimulation. *Professional Psychology: Research and Practice, 33*(3), 294-299.
- Schretlen, D. J. (1997). Dissimulation on the Rorschach and other projective measures. I R. Rogers (Red.), *Clinical assessment of malingering and deception* (2 utg.). Guilford: New York.
- Sellbom, M., Ben-Porath, Y. S., Graham, J. R., Arbisi, P. A., & Bagby, R. M. (2005). Susceptibility of the MMPI-2 Clinical, Restructured Clinical (RC), and Content Scales to Overreporting and Underreporting. *Assessment, 12*(1), 79-85.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using Multivariate Statistics*: Pearson.
- Viglione, D. J. (1995). Basic Consideration Regarding Data Analysis. I J. E. Exner (Red.), *Issues and Methods in Rorschach Research*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Wasyliw, O. E., Benn, A. F., Grossman, L. S., & Haywood, T. W. (1998). Detection of minimization of psychopathology on the Rorschach in cleric and noncleric alleged sex offenders. *Assessment, 5*(4), 389-397.
- Weiner, I. B. (1995). Variable Selection in Rorschach Research. I J. E. Exner (Red.), *Issues and Methods in Rorschach Research*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Weiner, I. B. (2003). *Principles of Rorschach Interpretation*: Taylor & Francis.
- Wetter, M. W., & Corrigan, S. K. (1995). Providing information to clients about psychological tests: A survey of attorneys' and law students' attitudes. *Professional Psychology: Research and Practice, 26*(5), 474-477.

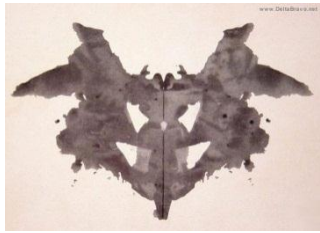
Vedlegg A: Veiledning MMPI-2

1. Les utsagnene nøye, og vurder hva det er normalt å føle, si eller gjøre, og svar i tråd med det.
2. Svar MODERAT, ikke framstill deg selv hverken ekstremt positivt eller ekstremt negativt. Ikke framstill deg helt perfekt, det er normalt av og til å være sint eller lei seg.
3. For at svarene skal stemme overens med hverandre kan det lønne seg å svare ganske ærlig, men med moderasjon, ikke gi ekstrem svar.
4. Svar det samme på alle utsagn med tilnærmet likt innhold.
5. Vær oppmerksom på at det finnes endel utsagn spredd utover i testen som avslører om man prøver å framstille seg for positivt.
6. Testen inneholder en lyveskala, som skal avsløre om man svarer ærlig eller ikke. Den er satt sammen av skjulte og ofte rare eller tilsynelatende poengløse, ekstreme utsagn. Et eksempel kan være «jeg mener at folk ALDRI bør ta ferie». Utsagn som bruker ekstreme ord som feks ALDRI og ALLTID kan være lyveskala-utsagn.

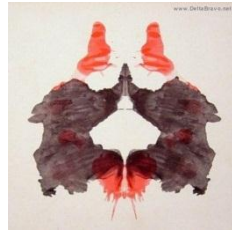
Vedlegg B: Veiledning Rorschach

Det kan være vanskelig å vite hva som er gode og dårlige svar, men det anbefales å svare at man ser sunne, vennligsinnede figurer, og unngå å gi mørke og fiendtlige svar. Figurer som sommerfugler, mennesker som holder hverandre i hendene, blader, landskap, osv, er trygge. Er det noe man virkelig synes ligner på noe, så kan man svare det. Provoserende eller klart seksualiserte svar bør unngås. Ikke bruk verken for lang eller for kort tid på å svare, og gi svar til alle bildene, helst 2-3 til hvert. Bevegelsesvar og fargebaserte svar kan bli sett på som positivt.

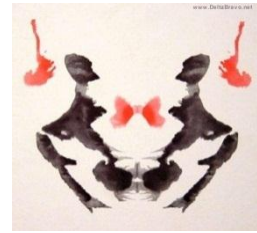
Nedenfor vises de 10 plansjene i testen, og de svarene det er mest vanlig å gi til hver plansje:

1 Flaggermus eller sommerfugl

2 To mennesker eller dyr

3 To Mennesker

4 Menneskelignende vesen

5 Flaggermus eller sommerfugl

6 Dyreskinn

7 Menneskehoder eller ansikter

8 Dyr

9 Menneske

10 Edderkopp, krabbe eller blekksprut

Vedlegg C: Muntlige instruksjoner

Denne studien handler om to viktige psykologiske undersøkelsesmetoder som heter Rorschach og Minnesota personlighetsundersøkelse. Disse to metodene brukes til å undersøke hva slags plager og symptomer folk har, og deres personlighet mer generelt.

Dette er metoder som har eksistert lenge, men det trengs fremdeles mer kunnskap om ulike kvaliteter ved metodene. I tillegg trengs mer kunnskap om hvilke bruksområder de passer til. Det er dette vi forsøker å bidra til med dette forskningsprosjektet.

(Kun VF og VFC)

Av og til kan disse metodene bli brukt ved ansettelser, for eksempel til krevende offentlige stillinger og stillinger i næringslivet og i det militæret. I en jobbsøkersituasjon vil mange ønske å fremstille seg så psykisk sterke og friske som mulig.

Det jeg vil be deg om å gjøre er å forsøke å svare på en måte som gir inntrykk av at du har det så bra som mulig og ikke har noen psykiske plager eller bekymringer. Altså slik som mange vil prøve å gjøre i en jobbsøkersituasjon.

Mange vil synes at dette er en vanskelig oppgave. Hvis du synes det, ber jeg deg prøve så godt du kan. Uansett hvordan det går er det interessant for vår undersøkelse. Er det noe du lurer på før vi går videre?

Rorschach:

Vi skal starte med Rorschach-testen. Som hjelp skal du få se et ark med noen råd om hvordan du kan svare. Dette kan du se på i noen minutter før vi begynner undersøkelsen.

(Deltakeren i VFC får deretter arket med internett-rådene og 10 minutter til å sette seg inn i stoffet. Arket legges så vekk, og testen igangsettes.)

MMPI-2:

Nå skal vi gå over til MMPI-2. Som hjelp skal du få se et ark med noen råd om hvordan du kan svare. Dette kan du se på i noen minutter før vi begynner undersøkelsen.

(Deltakeren i VFC får deretter arket med internett-rådene og 10 minutter til å sette seg inn i stoffet. Arket legges så vekk, og testen igangsettes.)

Kvalitativ del:

Greide du å late som?

Hvilke strategier brukte du/hvordan gjorde du det?

Kan du gi noen eksempler?